

ADVIES Nr. 1.570

Zitting van dinsdag 3 oktober 2006

Welvaartsvastheid - Uitvoering van het Generatiepact - Aanpassing van de sociale bijstandsuitkeringen

x x x

2.162/15-1

A D V I E S Nr. 1.570

Onderwerp : Welvaartsvastheid - Uitvoering van het Generatiepact - Aanpassing van de socialebijstandsuitkeringen

De heer C. Dupont, minister van Maatschappelijke Integratie, heeft bij brief van 9 september 2006 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een nota waarin een welvaartsaanpassing wordt voorgesteld voor de socialebijstandsuitkeringen.

Er wordt meer bepaald voorgesteld om de opwaardering van het leefloon, zoals beslist op de bijzondere ministerraad van Oostende, gepaard te laten gaan met een verhoging van de overeenkomstige laagste sociale uitkeringen zoals de maatschappelijke hulp, de wachtuitkeringen voor alleenstaanden boven de 21 jaar, de invaliditeitsuitkeringen voor onregelmatige werknemers en de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor personen met een handicap, om te komen tot een verhoging met in totaal 10% op 1 oktober 2007.

Om de volledige loskoppeling van de uitkeringen van het bijstandsstelsel tegenover de uitkeringen van het socialezekerheidsstelsel te vermijden, wordt bovendien vanaf 2008 een soortgelijk mechanisme van welvaartsaanpassing als voor de socialezekerheidsuitkeringen voorgesteld. Dat structurele mechanisme van welvaartsaanpassing zal dus gelden voor het leefloon, de maatschappelijke hulp, de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap en de inkomensgarantie voor ouderen.

Volgens dat mechanisme zullen de bijstandsuitkeringen om de twee jaar worden aangepast zodra het is ingesteld.

De bespreking van die adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen en Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Nationale Arbeidsraad op 3 oktober 2006 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

De heer C. Dupont, minister van Maatschappelijke Integratie, heeft bij brief van 9 september 2006 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een nota waarin een welvaartsaanpassing wordt voorgesteld voor de socialebijstandsuitkeringen.

Er wordt meer bepaald voorgesteld om de opwaardering van het leefloon, zoals beslist op de bijzondere ministerraad van Oostende, gepaard te laten gaan met een verhoging van de overeenkomstige laagste sociale uitkeringen zoals de maatschappelijke hulp, de wachtuitkeringen voor alleenstaanden boven de 21 jaar, de invaliditeitsuitkeringen voor onregelmatige werknemers en de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor personen met een handicap, om te komen tot een verhoging met in totaal 10% op 1 oktober 2007.

Om de volledige loskoppeling van de uitkeringen van het bijstandsstelsel tegenover de uitkeringen van het socialezekerheidsstelsel te vermijden, wordt bovendien vanaf 2008 een soortgelijk mechanisme van welvaartsaanpassing als voor de socialezekerheidsuitkeringen voorgesteld. Dat structurele mechanisme van welvaartsaanpassing zal dus gelden voor het leefloon, de maatschappelijke hulp, de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap en de inkomensgarantie voor ouderen.

Volgens dat mechanisme zullen de bijstandsuitkeringen om de twee jaar worden aangepast zodra het is ingesteld.

Voor de vaststelling van het budget om die uitkeringen welvaartsvast te maken, wordt voorgesteld te verwijzen naar het budget dat de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in hun gezamenlijke advies nr. 1.566 over de welvaartsvastheid hebben vastgesteld voor de socialezekerheidsregeling en er een ratio op toe te passen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Algemene beschouwingen

De Raad neemt akte van het voornemen van de regering om het leefloon en de laagste sociale uitkeringen aan te passen aan de welvaart om de volledige loskoppeling van de uitkeringen van het bijstandsstelsel tegenover de uitkeringen van het socialezekerheidsstelsel te vermijden, en er met name voor te zorgen dat voldoende coherentie behouden blijft tussen het niveau van die uitkeringen en het niveau van het minimumloon.

De Raad betuigt zijn instemming met het beginsel van dat initiatief maar vindt niet dat het beschreven mechanisme van welvaartsaanpassing de beoogde coherentie mogelijk zal maken.

De Raad wijst er immers op dat niet wordt tegemoetgekomen aan de bezorgdheden inzake parallelisme en behoud van een voldoende spanning tussen het socialezekerheidsstelsel en het socialebijstandsstelsel, die noodzakelijk zijn om een voldoende coherentie tussen die twee mechanismen tot stand te brengen.

Tegen die achtergrond formuleert de Raad een aantal opmerkingen over het regeringsvoorstel in zijn geheel.

B. Verhogingen met 2% van het leefloon en de overeenkomstige uitkeringen

De Raad merkt eerst op dat voor 2007 wordt voorzien in twee verhogingen met 2% van het leefloon en de overeenkomstige uitkeringen. De eerste verhoging op 1 oktober 2007 werd goedgekeurd door de bijzondere ministerraad van Oostende, terwijl in januari 2007 een extra verhoging zou moeten plaatshebben om ervoor te zorgen dat het leefloon en de overeenkomstige laagste sociale uitkeringen in 2007 in totaal met 10% zullen zijn gestegen.

De Raad drukt dienaangaande de wens uit dat de verhoging met 2% van het leefloon en de overeenkomstige uitkeringen, die zou plaatshebben op 1 oktober 2007, wordt vervroegd naar 1 september 2007 om een parallellisme te waarborgen tussen de mechanismen van welvaartsvastheid voor de sociale zekerheid en voor de sociale bijstand. Hij merkt eveneens op dat de vervroeging van die maatregel ook een administratieve vereenvoudiging mogelijk zal maken voor de personen die een stelsel van gemengde uitkeringen genieten.

In dezelfde bezorgdheid voor een parallellisme met de andere sociale uitkeringen en voor het behoud van een voldoende spanning tussen het socialezekerheidsstelsel en het bijstandsstelsel, stelt de Raad verder voor dat het leefloon en de overeenkomstige uitkeringen niet met 2% worden verhoogd op 1 januari 2007, maar dat ze vanaf 2008 jaarlijks met 1% worden verhoogd om de totale opwaardering met 10% niet te bereiken in 2007, zoals aanvankelijk was vastgesteld, maar pas in 2009. De Raad merkt immers op dat een onvoldoende spanning tussen het minimumpensioen van de zelfstandigen en de IGO nu al problemen doet rijzen¹.

Ten slotte merkt de Raad op dat in het onderhavige voorstel de verhoging met 2% van de wachtuitkeringen alleen betrekking heeft op de alleenstaanden boven de 21 jaar en hij stelt voor dat die opwaardering wordt verruimd tot de wachtuitkeringen van alle alleenstaanden om te vermijden dat alleenstaanden onder de 21 jaar extra administratieve stappen bij hun OCMW moeten ondernemen om het verschil tussen de twee bedragen te krijgen.

C. Structureel mechanisme van welvaartsaanpassing

De Raad merkt op dat minister Dupont vanaf 2008 een soortgelijk mechanisme van welvaartsaanpassing voorstelt als voor de socialezekerheidsuitkeringen. Voor de vaststelling van het budget om die uitkeringen welvaartsvast te maken zal een ratio worden toegepast op het budget dat de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in hun gezamenlijk advies nr. 1.566 over de welvaartsvastheid hebben vastgesteld voor het socialezekerheidsstelsel. Volgens dat mechanisme zullen de bijstandsuitkeringen om de twee jaar worden aangepast zodra het is ingesteld.

Volgens de Raad waarborgt een dergelijk mechanisme geen volledig parallellisme met het mechanisme waarin is voorzien om de socialezekerheidsuitkeringen welvaartsvast te maken.

¹ Tabel met een vergelijking van de ontwikkeling van de pensioenuitkeringen en de IGO. Advies nr. 1.570

Met het oog op een parallellisme tussen de aanpassingen van de socialezekerheidsuitkeringen en de aanpassingen van de socialebijstandsuitkeringen, stelt de Raad voor dat vanaf 2008 voor de vaststelling van het budget op de socialebijstandsuitkeringen dezelfde aanpassing met 1 % wordt toegepast als die waarin artikel 73 van de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact voorziet voor alle forfaitaire sociale uitkeringen.

De Raad constateert verder dat de wijze van verdeling van het budget door de regering zal worden bepaald na advies van de volgende organen : de Adviescommissie Maatschappelijk Welzijn, de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap en het Raadgevend Comité voor de Pensioensector.

Met betrekking tot de frequentie volgens welke de beslissing over de aanpassing van de bijstandsuitkeringen zal worden genomen, herinnert de Raad eraan dat in advies nr. 1.566 over de welvaartsvastheid dat hij samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft uitgebracht, voorstellen zijn gedaan om de socialezekerheidsuitkeringen voor de jaren 2007 en 2008 welvaartsvast te maken, terwijl het mechanisme volgens hetwelk de socialezekerheidsuitkeringen om de twee jaar welvaartsvast gemaakt worden, pas vanaf 2009 toegepast zal worden.

Teneinde een chronologisch parallellisme tussen die twee mechanismen te waarborgen, stelt de Raad dan ook voor in een eerste fase het budget voor 2008 voor de welvaartsaanpassing van de genoemde uitkeringen vast te stellen en te verdelen en vanaf 2009 die oefening derwijze te verrichten dat de beslissing over de aanpassing van de bijstandsuitkeringen om de twee jaar wordt genomen.

De Raad wijst er bovendien op dat, met het oog op een volledig parallellisme tussen de twee mechanismen, moet worden voorzien in een wettelijk kader, zoals de invoeging van een artikel in de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact, met daarin de lijst van de parameters als bepaald in artikel 72, § 2 van de genoemde wet en de toevoeging van een parameter om een voldoende spanning tussen de socialezekerheidsuitkeringen en de socialebijstandsuitkeringen te behouden.

Artikel 72, § 2 bepaalt dat met de volgende parameters rekening moet worden gehouden : de ontwikkeling van de werkgelegenheidsgraad, de noodzaak van een duurzaam financieel evenwicht, de demografische ontwikkeling, het verschijnsel van de vergrijzing. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de economische groei, de verhouding tussen het aantal uitkeringstrekkers en het aantal actieven, de zorg om geen nieuwe inactiviteitsvallen te creëren of bestaande te versterken.

De Raad merkt op dat volgens het voorstel van minister Dupont dat mechanisme van welvaartsaanpassing zal gelden voor het leefloon, de maatschappelijke hulp, de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap en de inkomensgarantie voor ouderen.

De Raad is dienaangaande van mening dat een aantal specifieke bijstandsuitkeringen die niet zijn geïndiceerd, eveneens opgenomen moeten worden. Hij vindt meer bepaald dat de bejaardenhulp, de hulp aan personen met een handicap en de inkomensdrempels voor de berekening van de uitkeringen in die regelingen, in aanmerking moeten worden genomen voor het budget dat is bestemd voor de aanpassing van de socialebijstandsuitkeringen.

Tegen die achtergrond zou het volgens de Raad ook logischer zijn dat vanaf 2009 de wachtuitkeringen en de invaliditeitsuitkeringen van onregelmatige werknemers, worden opgenomen in het mechanisme van welvaartsaanpassing van de sociale zekerheid daar die uitkeringen deel uitmaken van het budget van de sociale zekerheid.

Naast het standpunt dat de Raden in hun gezamenlijk advies nr. 1.566 hebben ingenomen over de inkomensdrempel voor de aanpassing van die uitkeringen, vindt de Raad het essentieel dat wordt voorzien in een uit budgettaire oogpunt neutrale aanpassing van die inkomensdrempels om ongewenste neveneffecten te kunnen vermijden.

De Raad dringt erop aan dat de regering en de voormelde adviesraden met de bovengenoemde opmerkingen rekening houden bij de verdeling van het budget.

Ten slotte wijst hij de adviesraden op het feit dat bij de instelling van het mechanisme om de socialebijstandsuitkeringen welvaartsvast te maken, moet worden gezorgd voor een parallellisme tussen het niveau van die uitkeringen en het niveau van het minimumloon alsook met het netto-inkomen van de werknemers, om geen werkloosheidsvallen te creëren of bestaande werkloosheidsvallen niet te verergeren. Bij die aanpassing zal er ook op toegezien moeten worden dat het bedrag van de inkomensgarantie voor ouderen overeenstemt met de andere socialezekerheidsuitkeringen, vooral met de minimumpensioenen van zelfstandigen.

Wat dit laatste punt betreft, merkt de Raad op dat vanaf 1 december 2006 het minimumpensioen van zelfstandigen lager zal zijn dan de inkomensgarantie voor ouderen en dat de laatste verhoging op 1 december 2007² dat probleem niet oplost.

x x x

Om een totaalbeeld te blijven hebben van de problematiek van de welvaartsvastheid acht de Raad het zeer nuttig dat een algemene tabel wordt opgesteld om de ontwikkeling te kunnen volgen van de bedragen en de verhogingen - sedert de maatregelen die werden genomen op de bijzondere ministerraad van Oostende van 21 maart 2004 - die de komende jaren zullen worden toegepast in het werknemersstelsel, het zelfstandigenstelsel en het socialebijstandsstelsel alsook van de nieuwe bedragen die eruit zullen voortvloeien.

Met het oog op die oefening moet volgens de Raad een beroep worden gedaan op de expertise van de FOD Sociale Zaken.

² Idem.
Advies nr. 1.570

BIJLAGE

Tabel met een vergelijking van de ontwikkeling van de pensioenuitkeringen en de IGO

In euro per maand	01/09/2006	01/12/2006	01/09/2007	01/12/2007
Pensioen alleenstaande WN	866,33	866,33	883,66	883,66
Pensioen alleenstaande Z	711,42	738,42	753,19	780,19
Inkomensgarantie ouderen	686,24	776,24	791,76	791,76

In euro per maand	01/09/2006	01/12/2006	01/09/2007	01/12/2007
Gezinspensioen WN	1.082,57	1.082,57	1.104,22	1.104,22
Overlevingspensioen Z	942,20	975,20	994,70	1.027,70
Inkomensgarantie ouderen	914,98	1.034,98	1.055,68	1.055,68